

ERIC C. BROWNE AND JOHN DREJLMANIS, toim., **Government Coalitions in Western Democracies**, Longman, New York & London 1982.

Valtio-oppi on levinnyt niin monitahoiseksi ja laajaksi tieteenalaksi, ettei kukaan enää pysty ilman tavatonta vaivannäköä edes pintapuolisesti seuraamaan sen kaikkien haarojen kehitystä. Silti tälläkin oppialalla on omat perinteiset ydinkysymyksensä, jotka säilyttävät itsepintaisesti kiinnostavuutensa läpi vuosikymmenten. Näihin ydinkysymyksiin kuuluu »who governs». Käsittelynalainen Brownen ja Drejlimansin teos osuu juuri tähän traditioon, sillä sen tarkoituksena on kehittää uusia lähtökohtia sellaista teoriaa varten, joka selittäisi, millaiseksi hallitusten koalitiot parlamentaarissa demokratioissa muodostuvat, mitä etuja niillä on jaettavana sekä milloin ja mistä syystä ne hajoavat.

Browne, joka on kirjoittanut teoksen teoreettisen johdannon ja päätelmäluvun, on huolestunut erityisesti siitä, että hallituskoalitioteoria ja empiirinen hallituskoalitioiden tutkimus ovat kulkeneet erillään kykenemättä riittävään hedelmälliseen vuorovaikutukseen. Teorian ja empirian yhteensopivuudesta on tällä alueella toisaalta tehty hätköityjä, voittopuolisesti luopumismentaliteetin sävyttämiä päätelmiä. Tämä kaikki on siis epäilemättä jota kuinkin totta. Kenties Browne kuitenkin taipuu ylikorostamaan tämän teoksen merkitystä, kun hän

toteaa sen — ikään kuin vihdoin ja viimein — pukevan hallituskoalitioteorian laihaa luurankoa empirian lihalla ja verellä. Joka tapauksessa esim. Abram de Swaanin ja Lawrence C. Doddin 1970- ja 1980-luvuilla julkaisemat hallituskoalitiotutkimukset ovat olleet varsin huomattavia yrityksiä kehittää nimenomaan empiirisesti koeteltua teoriaa. Voidaan myös viitata lukemattomiin aikaisempiin alan tapaustutkimuksiin, jotka ovat kieltämättä olleet melko irrallisia, mutteivat silti aina teoreettisesti merkityksettämiä. Brownen ja Drejlimansin sinänsä yksinkertainen ja monessa muussa yhteydessä koeteltu idea on ollut inspiroida joukko maa-asiantuntijoita kirjoittamaan erillisiä, mutta yhteisen karkean teoreettisen kehyksen pohjalta lähteviä case-analyysyjä sekä pyrkiä niiden valossa luomaan uusia lähtökohtia teorianmuodostukselle. Maa-analyysien kirjoittajat ovatkin todella varsin johdonmukaisesti noudattaneet ehdotettua analyysin perusrakennetta ja siten edistäneet työn teoreettisten tavoitteiden toteutumista. Samalla kirjasta on tosin muodostunut melko monotoninen.

Kirjan tapausanalyysit koskevat Saksan Liittotasavallan, Italian, Suomen, Tanskan, Islannin, Belgian, Hollannin, Itävallan, Irlannin, Israelin ja Sveitsin hallituskoalitiotjärjestelmiä toisen maailmansodan jälkeisenä aikana. Suomea koskevan luvun, joka kuuluu teoksen omaperäisimpiin ja teoreettisävyisimpiin, on kirjoittanut Pekka Nyholm. Mukaan on siis saatu valtaosa aiheen kannalta relevanteimmista maista. Erityisen ilahduttavaa on todeta, kuinka Islanninkin järjestelmä, joka on tähän asti ollut jonkinlainen terra incognita, on nyt alkanut saada huomiota osakseen tällaisissa yhteyksissä. Myös Suomen koalitiotjärjestelmän kannalta Islanti kuuluu mielenkiintoisimpiin vertailukohteisiin. Teoksesta puuttuvat analyysit Ranskan, Norjan, Ruotsin ja Luxemburgin osalta, mutta toimittajat eivät usko tämän vaikuttaneen teoreettisiin päätelmiin. Ehkä tämä vain kuvaa sitä, että nuo päätelmät itse ovat vielä melko väljiä, enemmänkin teoreettisia suunnanantajia kuin testattavia hypoteeseja. Täsmentyneimpiin ajatuksiin kuuluu esim.

seuraava: »...depending upon the nature and complexity of a nation's cleavage structure, we might expect relatively large coalitions of relatively similar parties to be found constituting governments in parliamentary democracies.» Tämä ei ole aivan konventionaalinen oletus.

Valtaosin hallituskoalitiotutkimus on keskittynyt koalitioiden muodostumisen problematiikkaan peliteoreettisten asetelmien puitteissa. Tällainen tutkimus jää helposti melko steriiliksi ja staattiseksi. Käsittelyalainen teos ansaitsee tunnustusta siitä, että se valaisee myös niiden neuvotteluprosessien kehitysvaiheita, joiden kautta hallituskoalitiot syntyvät. Ehkä vielä merkittävämpanä painopistesirtona on huomion kiinnittäminen myös koalitioiden hajoitustapaan sen sijaan että tyydyttäisiin vain tavanomaisesti selvittämään niiden keston vaihtelua. Tavallista paremmin tässä teoksessa tulee esiin myös koalition voittopotin jakamisen problematiikka. Lopulta jää kyläkin kysymään, eikö tätäkin olennaisempaa olisi pyrkiä selvittämään koalitioiden tosiasiallisia suorituksia suhteessa erityyppisiin yhteiskunnallisiin ongelmiin. Ovatko koalitioiden hallitukset tältä kannalta muuntuyppisiä hallituksia tehokkaampia? Millainen koalitio on tosiasiallisen suoriutumisen kannalta paras minkäkinlaisissa olosuhteissa? Hallituskoalitiotutkimus yleensä jättää jotenkin sen vaikutelman, kuin yhteiskunnissa olisi hallituksia lähinnä vain omaa sisäistä tarkoitusta, potin jakamista, varten. Tässä olisi ehkä hieman oikaisemista.

Hakuteoksena Brownen ja Dreijmanisin teos on varsin arvokas. Erityisesti se sisältää vertailukelpoiset taulukot analyysin kohteena olleiden maiden hallitusten koostumuksista ja kansanedustuslaitoksen paikakajakautumista toisen maailmansodan jälkeisenä aikana. Oman mainintansa ansaitsee myös käyttökelpoinen hakemisto, joka tämän tyyppisistä kokoomateoksista luvattoman usein puuttuu. Tällainen teos helpottaa huomattavasti alan muiden tutkijoiden työtä ja on siltä kannalta esimerkki valtiopillisen tiedon yhdentyypisistä kumulatiivisesta kasvusta.